

Debat 'Taal in het mbo' 'Taal moet inhoud hebben!'

Verslag van het ecbo-debat 'Taal in het mbo' dat op 11 november plaatsvond.

11 november. De dag van de [begrotingsbehandeling onderwijs](#) in de Tweede Kamer. Maar ook de dag van het debat 'Taal in het mbo' dat ecbo in samenwerking met het Nederlands Debat Instituut en de community [hnbo.nl](#) organiseerde. Meer dan vijftig mensen kozen ervoor op deze woeste herfstdag naar het Utrechtse Malthezerhuis af te reizen om te discussiëren over taalontwikkeling en taalniveau in het mbo. Een verslag van een levendig debat.

De lat omhoog

Ecbo-programmaleider José van den Berg heet de aanwezigen welkom. Ze vertelt dat ecbo op dit moment bezig is met een casestudie bij vier mbo-instellingen. Op basis van die studie zijn de stellingen die vanavond aan bod komen opgesteld. Marjo Jansen, senior beleidsadviseur bij het ministerie van OCW, verzorgt vervolgens de inhoudelijke aftrap. Haar belangrijkste beleidsterrein: de invoering van centrale examens taal en rekenen. Jansen stelt dat het urgentiebesef op scholen aanwezig is. "Het is geland en het leeft. Alle scholen hebben implementatieplannen opgeleverd. Nu moeten de plannen worden gerealiseerd."

Uit onderzoek blijkt dat Taal en Rekenen bij veel leerlingen onder de maat blijft. Jansen: "De referentieniveaus helpen ons dat probleem aan te pakken. Zij geven handvatten en laten inzien wat deelnemers nu eigenlijk precies moeten kunnen op taal- en rekengebied." Uiteindelijk doel: een mbo-diploma dat ergens voor staat. Om met minister Van Bijsterveldt te spreken: "De basis op orde, de lat omhoog."

Stemmen met de voeten

Tijd voor het debat. [Donatello Piras](#), gespreksleider bij het [Nederlands Debat Instituut](#), legt uit wat er van de aanwezigen verwacht wordt. De prachtige zaal in het Utrechtse [Mathezerhuis](#) is ingericht als het Engelse Lagerhuis: twee maal drie rijen stoelen staan tegenover elkaar opgesteld. Zit je aan de ene kant dan ben je voor de stelling, zit je aan de andere kant, dan ben je tegen. Piras: "Stemmen doet u met de voeten. Verandert u gedurende de discussie van mening, dan loopt u gewoon naar de overkant. Dat is niet erg, dat is juist goed. Want wie nooit van standpunt is veranderd, heeft waarschijnlijk nooit iets geleerd."

Stelling 1: Alleen docenten Nederlands kunnen mbo-studenten op het vereiste taalniveau brengen

Om de discussie aan te wakkeren zijn er twee aanjagers aangesteld. Debataanjager [Fokje Walma](#) ([PUM Netherlands Senior Experts](#)) is voor de stelling: "Een taalachterstand bijscholen is een langdurig proces. En de taaldocent Nederlands is degene met de brede focus." [Marianne Driessen](#) ([CINOP](#)) is tegen de stelling: "Natuurlijk moeten docenten Nederlands laten zien hoe je taal verbetert. Maar vervolgens moet je dat in de praktijk brengen. Als alleen de docenten Nederlands zich om taal bekommeren, wordt het vak niet serieus genomen."

Vooraf Driessen krijgt bijval. Zo zegt iemand dat een docent Nederlands sommige vaardigheden niet eens aan kán leren: "Nederlands is meer dan spelling en grammatica. Klantgerichte gesprekken voeren moet je bijvoorbeeld in de praktijk leren." Een ander is het met haar eens: "Taal alleen is niets: taal moet inhoud hebben."

Evelien Polter ([ROC van Amsterdam](#)) is bang dat het taalniveau van veel vakdocenten te laag is: "Veel vakdocenten hebben zelf niveau 2F, terwijl ze moeten opleiden voor 3F. Je kan het hen niet aandoen. Taaldocenten hebben wel 3F." [Ankie Verlaan](#) ([Adviesraad voor Diversiteit en Integratie](#)) valt Polter bij:

“Vanaf de jaren zeventig is het taalniveau van docenten bedroevend omlaag gegaan. En dat wordt alleen maar erger. Dat is zelig voor de docenten Nederlands die alleen komen te staan.”

[Joke Koopman \(CINOP\)](#): “Docenten Nederlands weten waar ze heen moeten, maar zij kunnen het niet alleen.” [Marijke van Huijstee \(Rijn IJssel\)](#) knikt instemmend: “De taaldocent moet de leiding hebben, maar taal moet je oefenen in alle situaties. Ook de praktijkbegeleiders moeten meewerken om leerlingen op een hoger niveau te brengen.”

[Matthijs Eijgelshoven \(Hogeschool van Amsterdam\)](#) loopt tijdens de discussie over van het vak met voorstanders naar de tegenstanders. Zijn uitleg: “Docenten Nederlands kunnen er als enigen voor zorgen dat leerlingen het laatste stapje maken en hun examen halen. Het woord ‘vereiste’ doelt hier immers niet op de eisen die het beroep stelt, maar op de eisen die de Nederlandse overheid stelt.”

Panellid [Jetske Woudstra \(MBO Raad\)](#) vat de discussie samen: “Het lijkt erop dat de zaal het over het algemeen met elkaar eens is. Het hele team is ermee bezig, maar iedereen heeft zijn eigen rol.” Collega-panellid [Piet Litjens \(ITTA\)](#): “Docenten Nederlands hebben een cruciale rol maar kunnen het niet alleen.”

Stelling 2: Roc's moeten zelf het minimum taalniveau voor de instroom kunnen vaststellen

Tegenstander [Evelien Polter](#) opent de discussie: “Mijn zoon danst al zijn hele leven. Hij is dyslectisch. Toen hij begon aan zijn opleiding dans waren er nog geen eisen voor Nederlands. Maar wat als hij aan een andere opleiding wil beginnen? Je doet leerlingen tekort als je hen niet duidelijk maakt welk niveau ze moeten hebben voor mbo4.” Aanjager [Harry Frantzen \(Windesheim\)](#) is voor de stelling. “We moeten vertrouwen hebben in onze mensen. Wie kan nu beter beoordelen welk niveau een onderwijsassistent moet hebben dan de mensen uit het veld en uit de regio?”

[Marga Tubbing \(C. van de Graaf & Partners\)](#) stelt: “Wat is een vmbo-diploma nog waard als je het instroomniveau aan de roc’s overlaat?” [Paul Steehouder \(CINOP\)](#) voorziet een probleem: “Het invoeren van een minimum instroomniveau kan ervoor zorgen dat leerlingen buiten de boot vallen.” Steehouder krijgt bijval: “Leerlingen zijn leerplichtig en je bent verantwoordelijk voor hen.”

Volgens [Jetske Woudstra](#) bevinden we ons op dit moment in een ingewikkelde situatie: “De referentieniveaus zijn bedoeld om leerlingen met een vmbo-diploma uit te laten stromen op niveau 2F, wat een prima niveau is om op het mbo in te stromen. Maar op dit moment komen leerlingen nog niet op 2F binnen.” Ook [Litjens](#) vindt het een lastige stelling: “De voorstanders hebben het over vertrouwen en liberalisering; de tegenstanders waarschuwen voor leerlingen die buiten de boot zouden kunnen vallen. Iedereen heeft geloof ik wel een beetje gelijk.” De laatste woorden zijn voor de scherpe gespreksleider [Donatello Piras](#): “De waarheid – als die al bestaat – ligt in het midden.”

Stelling 3: Het belang van basisvaardigheden wordt schromelijk overschat

“Eens: we hechten te veel belang aan taal”, zo opent [Janneke Voltman \(Colo\)](#) de discussie. “De beroepsvaardigheden zijn minstens zo belangrijk voor het behalen van een diploma.” [Esther Vis \(Wellantcollege\)](#) is het daar niet mee eens: “We leiden leerlingen toch ook op om als burger te functioneren in de maatschappij? Daar heb je taal voor nodig.” Ook [Ankie Verlaan](#) springt bij: “Fouten in de verpleging zijn vaak terug te voeren op het onvoldoende kunnen rekenen en communiceren. En dat kan zeer gevaarlijk zijn in het werkende leven.”

Leiden we nu op voor het beroep of voor de maatschappij? “Voor beide”, stelt [Woudstra](#). “We hebben de belangrijke taak ervoor te zorgen dat er geen mensen buiten de boot vallen.” [Piet Litjens](#) vindt dat Nederland een groot probleem heeft als het gaat om laaggeletterdheid. “De laatste twintig jaar stond laaggeletterdheid niet op de agenda. We moeten nu overdrijven om het wel op de agenda te krijgen.”

De zaal broemt instemmend. De aanwezigen waren het vanavond over veel niet eens, maar dat taal in het mbo hoog op de (politieke) agenda moet worden geplaatst staat buiten kijf. Dat concludeert ook ecbo-programmaleider José van den Berg: "We nemen de resultaten van dit debat zeker mee in het vervolgonderzoek."

Een beeldverslag van het debat is te zien op www.hnbo.nl.

**Drie korte reacties van deelnemers aan het ecbo-debat 'Taal in het mbo'.
Wat viel hen op?**

Ankie Verlaan (Adviesraad voor Diversiteit en Integratie)

Wat voor mij vanavond in ieder geval heel helder werd, is dat vakdocenten de generieke kennisbasisvaardigheden behoren te bezitten. Zij moeten hun vakkennis vanuit een bepaald niveau kunnen overdragen. De basisvaardigheden moeten onderdeel uitmaken van de beroepsvaardigheden. Het taalniveau van vakdocenten is nu nog vaak bedroevend laag."

Janneke Voltman (Colo)

"Wat ik echt 'shocking' vond om te horen, is dat roc-docenten vaak zelf niet over het vereiste taalniveau van 3F blijken te beschikken. Als dit nog voorkomt, kun je je afvragen hoe belangrijk wij taal met z'n allen daadwerkelijk vinden."

Annelies Riteco (Hogeschool Utrecht)

"Wat mij vanavond opviel, was de vaak enge blik op taalvaardigheid gericht op spelling. Ik zie taalvaardigheid breed, als onderdeel van de beroepsuitoefening. Na het volgen van dit debat denk ik dat we het minimum taalniveau moeten vastleggen. Zo kunnen we voorkomen dat leerlingen buiten de boot vallen omdat de lat te hoog ligt."

Debat: Taal in het mbo

Donderdag 11 november 2010
17.15 - 19.30 uur (inloop vanaf 16.45 uur)

Locatie

[Maltezerhuis](#), Nieuwegracht 14, 3512 LR Utrecht
Tel 030 231 46 15

Programma

- 16.45 uur Inloop met koffie/thee en een broodje
- 17.15 uur Welkom door José van den Berg, programmaleider ecbo
- 17.25 uur Uitleg debat door Donatello Piras, Nederlands Debat Instituut
- 17.30 uur Debat aan de hand van 3 stellingen:
- 1 Alleen docenten Nederlands kunnen mbo-studenten op het vereiste taalniveau brengen
  - 2 Roc's moeten zelf het minimum taalniveau voor de instroom kunnen vaststellen
  - 3 Het belang van basisvaardigheden wordt schromelijk overschat

Met medewerking van: Marianne Driessen (CINOP), Harry Frantzen (Christelijke Hogeschool Windesheim), Marjo Jansen (ministerie van OCW), Piet Litjens (Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen), Evelien Polter (ROC van Amsterdam), Fokje Walma (PUM Netherlands Senior Experts) en Jetske Woudstra (MBO Raad)

- 19.10 uur Afsluiting met aansluitend een drankje